

CHRISTIAN BOBIN

*A hét nyolcadik napja
és más írások*

CHRISTIAN

BOBIN

A hét nyolcadik napja
és más írások

Vigilia Kiadó
Budapest, 2025

A fordítás alapjául szolgáló mű:

Christian Bobin:

L'Enchantement simple et autres textes

Éditions Gallimard, Paris, 2001

© Fata Morgana, Lettres Vives, Gallimard

*Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide
à la publication (P.A.P.) Kosztolányi, a bénéficié du
soutien de l'Institut français en Hongrie.*

*Ez a mű a Magyarországi Francia Intézet
támogatásával a Kosztolányi Könyvtámogatási
Program (P.A.P.) keretében jelent meg.*

A fordítás a *L'Atelier* versfordító műhely közös munkája, amely nem valósulhatott volna meg Imreh András odaadó támogatása és jelenléte nélkül.

A fordítók:

Barna Anett, Bittner Gábor, Kovács András,
Marcziszovszky Anna, Nagy Melinda,
Pál Ágnes, Páricsy Lilla, Székely Éva-Mária,
Vilmos Eszter és Weldon Attila

Szerkesztette és lektorálta: Imreh András

© A fordítók, 2025

© Vigilia Kiadó, 2025

TARTALOM

ELŐSZÓ	7
Lydie Dattas: Őrségváltás (Székely Éva-Mária fordítása).....	9
EGYSZERŰ VARÁZSLAT	15
I. Az orgonabokor feltámadt frissessége az ablak előtt (Barna Anett fordítása)	19
II. Egy kislány könnyed unalma kétezer évnyi történelem közepette (Vilmos Eszter fordítása)	33
III. Így hát siet, mozdulatlan (Páricsy Lilla fordítása)	49
A HÉT NYOLCADIK NAPJA.....	61
I–III. (Kovács András fordítása).....	63
IV–VI. (Nagy Melinda fordítása)	74
Két lap között felejtett levél (Székely Éva-Mária fordítása).....	88
<i>[A tiszta égre tárt ablakkal írok neked]</i> (Marczisovszky Anna fordítása)	89
A bennünk csörgedező, gondtalan patak (Marczisovszky Anna fordítása)	96

A HÁZALÓ (Székely Éva-Mária és Weldon Attila fordítása)	101
TÁVOLODÁS (Bittner Gábor és Pál Ágnes fordítása)	129
ÉLETRAJZI JEGYZET (Székely Éva-Mária fordítása)	155

ELŐSZÓ

ŐRSÉGVÁLTÁS

„De nincs a világon
Nagyobb hatalom
S szigorúbb a poéta szavánál...”¹
ANNA AHMATOVA

Kétezerben Jean Grosjean költő aggódva tette fel a kérdést, vajon lesz-e a költői berkekben őrségváltás. Az ige avatott társadalmába bevonultak az életet csak kelletlenül ünneplő szürkehercegek. Ha a költők maguk sem hisznek már benne, baljós jel az emberiségnek. Az élet legmélyebb szöveteit kór támadta meg, hiszen a vers nem feleslegünk, hanem életelemünk. Ahogy a világ gyorsult, az ige gyengült. A modernnek azért akarják megölni a költőket, mert fékezik a fejlődést. Nyugaton nincs gulág, csak hogy a nyelv helyén képek kásája folyog.

Ha Bobin el is szunnyadt néha, hogy szabaduljon a kétségbeeséstől, a modernnek cinizmusának sosem engedett. Papírkivágással kezd, amit Matisse csak

¹ Imreh András fordítása

élete végére fedez fel. Azt az egyszerűséget, amelyet a klasszikus mesterek megfeszített munkával érnek el, és amely a művészet csúcsa, ő egyszerre megkapja: „Így hasít bele az időskor a gyermekévekbe, a játszadozás kellős közepébe, akár a villámcsapás. Felvillanó tudás, fénye az utolsó pillanatig ég.”² A nihilizmus nem egyéb, mint úri passzió. Erre költészetének egyszerű varázslata a költő válasza. Mint a tűz fölött átlen-dülő cigány, a fájdalom tetőfokán veti papírra sorban az élet csodás színeit, és könyvei egy-egy „növény-gyűjtemény, amelyben a fűvek nem szárítva, hanem eredeti frissességükben vannak jelen”.³

Naivitás volna azt hinni, hogy Bobin boldog egy-ügyű vagy éppenséggel egyszerűen optimista: túl ér-zékeny ahhoz, hogy ne vegyen tudomást a pokolról, ezért a sötétséget, ahonnan menekül, úgy mondja el, hogy elhallgatja. Szavának fénye erőteljesebben jelzi ennek a sötétségnek a jelenlétét, mint a vétkeink. Ilyen fénylő beszéd csak szorongástól gyötört szívben születhetett: „Éjsötétben alszom, éjsötétben ébredek, éjsötétben eszem, és amikor éjsötétben nekifogok az írásnak, csak fényt találok, mindenütt csak fényt.”⁴

Maga a tehetsége átok: „Amikor megszülettem, egy tündér hajolt a bölcsőm fölé, és azt mondta: az életnek

² A hét nyolcadik napja (Nagy Melinda fordítása)

³ Elámulni a mindennapin (Kiss Gabriella fordítása)

⁴ Ibid.

*majd csak apró kis részét ízlelheted meg, de cserébe az egészét érezni fogod.*⁵ *A preraffaeliták előbb fehér réteget festettek a vászonra, és ez zománcos frissességet kölcsönzött a később felvitt színeknek. Bobin botrányos alapozórétege, amelyet a papírlapra kenni merészel, mielőtt írni kezd, az öröm.*

A rendkívül érzékeny fiatalságnak nem kell belekószolnia a boldogtalanságba ahhoz, hogy tudja, mi az. Bobin azonnal megérezte a katasztrófák vérszagát: „Amikor megszülettem, a ház ráomlott a bölcsőmre, az évek teltek, és én továbbra is ott éltem alatta, eszembe se jutott, hogy eltakarítsam a törmeléket, gerendákat, tetőcserepeket, tapétát, gipszet és mindazt, ami alá temetve élek.”⁶ A kétségbeeséssel szembeni ellenálló képesség teszi Bobint felbecsülhetetlenül értékessé számunkra. Nem tagadja a boldogtalanságot: annak a „csodás kékségnek”⁷ a védelmezője, amelyet mohóságunk bemocskolt. A tisztánlátó fiatalság éppen a Bobin által megénekelt fűszálat akarja megmenteni. Órségváltás a végső pillanatban.

Napjainkban meg akarnak győzni bennünket, hogy a fejlődés az egyetlen kiút. Pedig sosem a fejlődés mentett meg bennünket, hanem egynéhány szeretettől lángoló lelkű ifjú! Az irgalomról szőtt nagy álma nél-

⁵ Recessiter (Székely Éva-Mária fordítása)

⁶ Elámulni a mindennapin (Kiss Gabriella fordítása)

⁷ Szíjj Ferenc fordítása

kül Rimbaud csak Lautréamont tehetségesebb fivére volna, az előkelő családból származó piperkőc, aki önmaga ijesztgetésével ütötte el az időt. A gépek pusztító hatalmának alávetett korunkban Bobin légies lelke levegőhöz juttat. Írásművészete mélyén a Láthatatlan fehér pávája megrezzenti hősín tollait, elhessenti a boldogtalanság kigőzölgéseit.

Azáltal, hogy életét konok kitartással a hét nyolcadik napján éli, ahol az Idő, tehát a világ szabályai nem érvényesülnek, Bobin csatlakozott a Látók társaságához. Ők nemcsak látnak, hanem azzá is válnak, amit látnak: „Üres tér vagyok, melyen végigsöpörtek a március sokszínű fényei. Platán vagyok vasárnap az óvoda udvarán. Vörös téglás ház elhagyott bánya mellett. Padláson száradó ruha egy vidéki házban. Porszem vagyok az ágy alatt, könyvben felejtett kép, furgonba visszatett vászon a vásár végén.”⁸

Joggal mondható, hogy Isten nem létezik, de még a nemléte is szent. Paradox módon éppen ebben az istentagadó században találja meg végre igazi helyét. A filozófusok és egyházfik által a mennyből elűzött, követelőzéseink, találgatásaink nyűgétől szabadult Isten végre megtalálja igazi értelmét. Miután némaságra ítélték, ő az a hiány, aki beszél hozzánk:

⁸ Elámulni a mindennapin (Kiss Gabriella fordítása)

„Ha nem létezne láthatatlan, nem látnánk semmit, teljes volna körülöttünk a sötétség.”⁹

Miért is ragoznánk a boldogtalanságot? Az életet nem azért kell énekelni, mert rózsaszínű, hanem mert tragikus. Az öröm szentebb adomány, mint a szomorúság, ám határtalan bátorságot igényel. Bobin megtörhetetlen nevetése a bátorságot hirdeti, amely eloszlatja a bennünk élő sötétséget, mosolyra deríti a halottakat. Anyánk nem azért hozott a világra, hogy sopánkodásainkat hallgassa. Születésünk napja mindenekelőtt az öröm napja volt: ha gyászolunk, legyen az a gyász méltó. „Ha Bobin képes arra, hogy őrült szerelemmel szeresse ezt a rettenetes életet, miért ne lennék én is képes rá?” – teszi fel a kérdést az olvasó. És élete rejtélyes módon hirtelen megkönnyül.

LYDIE DATTAS

⁹ *Ibid.*